

Stanovisko Ministerstva financí k možnosti poplatníka využít stížnost na postup plátce poplatku za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci

Právní úprava poplatků za komunální odpad je zakotvena v ust. § 10d a násl. zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění účinném od 1. 1. 2021 (dále jen „zákon o místních poplatcích“).

Povinnost podat vysvětlení a následná možnost podat stížnost na postup plátce daně dle ust. § 237 daňového řádu je specifickým prostředkem obrany poplatníka, který má pochybnosti o správnosti postupu plátce daně v případech, kdy zákon stanoví plátcům daně povinnost vybrat nebo srazit daň nebo vybrat úhradu na zajištění daně. Z tohoto důvodu byl uvedený institut systémově zařazen do části třetí, hlavy VI. Správa daně vybírané srážkou (ust. § 233 a násl. daňového řádu).

Z dikce ust. § 233 a násl. daňového řádu je zřejmé, že upravuje povinnosti plátce daně, které mu vznikají v souvislosti s plněním poskytovaným poplatníkovi (zejména s vyplacením mzdy, odměnou z dohody o provedení práce, výkupem elektřiny apod.). Jedná se tedy o procesní ustanovení, která upravují postupy plátce daně, který v souvislosti s výplatou finančních prostředků v návaznosti na skutkové okolnosti upravené v příslušných hmotněprávních předpisech vybere daň nebo srazí zálohu na daň poplatníku a takto získané finanční prostředky odvede správci daně. Typickým příkladem, kdy zákon ukládá plátcům daně srazit a odvést daň, je zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, nebo zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. O postupu při vybírání a srážení daně, jakož i o sražených částkách, odvedených zálohách či vyúčtování daně je současně plátce daně povinen vést zákonem předepsané doklady a evidence tak, aby byl schopen prokázat správnost a úplnost stanoveného daňového základu a výše odvedené daňové povinnosti. Rovněž je povinen podávat správci daně ve stanovených lhůtách daňová tvrzení ve smyslu ust. § 4 daňového řádu, zejména hlášení, vyúčtování po skončení zdaňovacího období, následné hlášení v případě opravy chyb aj.

Pro tyto případy, má-li poplatník pochybnosti o tom, zda za něho plátce daně odvádí zálohy na daň či daň, nebo zda odvody provádí ve správné výši a ve stanovených lhůtách splatnosti, je určen institut stížnosti na postup správce daně. Jak vyjádřil Ústavní soud ve svém nálezu sp. zn. II ÚS 2216/14, *„tento zvláštní daňový institut zajišťuje ochranu poplatníka vůči plátcům daně při uplatňování srážkové daně, kde daňovou povinnost a její výši stanovuje plátce daně bez přímé účasti poplatníka nebo správce daně“*. Nejvyšší správní soud k dané problematice v rozsudku č. j. 2 Afs 156/201-40 dále uvádí: *„jedná se o ochranu před nezákonným postupem plátce, o nástroj určený pro „řešení sporu mezi plátcem a poplatníkem“, který slouží zejména k tomu, aby byl postup plátce podroben kontrole státní moci a poplatník byl před případným nezákonným postupem plátce prostřednictvím konečného rozhodnutí správce daně ochráněn“*.

Z uvedeného je zcela zřejmé, že prostředek ochrany zakotvený v ust. § 237 daňového řádu slouží specificky pro daně vybírané srážkou a nelze jej aplikovat v případě místního poplatku za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci dle ust. § 10d odst. 1 písm. b) zákona o místních poplatcích, neboť uvedený právní předpis nestanoví, že jde o poplatek, který by bylo možno považovat za poplatek vybíraný srážkou. Navíc postavení plátce poplatku je v daném případě založeno na zcela jiných principech, rovněž poplatková povinnost je stanovena odlišně. Poplatek se vždy vztahuje ke konkrétní nemovité věci, odpovědnost za odvod poplatku zákon stanoví vlastníku nemovité věci nebo společenství vlastníků jednotek. Plátce poplatku je sice osobou, která je povinna od poplatníků vybrat místní poplatek, avšak poplatek vybere teprve na základě správcem poplatku vyměřené (stanovené) poplatkové povinnosti. Je tomu tak proto, že plátce poplatku nedisponuje údaji o základu poplatku a jeho výši. Tyto informace jsou známy správci poplatku, a proto je jeho povinností, aby po skončení zdaňovacího období vyměřil plátcům poplatku poplatkovou povinnost u poplatku stanoveného na základě objemu či hmotnosti odpadu platebním výměrem či hromadným předpisným seznamem. Povinnou náležitostí rozhodnutí je mj. stanovení lhůty, v níž je plátce poplatku povinen poplatek uhradit. Pokud plátce poplatku poplatkovou povinnost ve lhůtě splatnosti neuhradí, správce poplatku bude poplatkovou povinnost požadovat po něm (popř. po dalších spoluvlastnících dotčené nemovité věci z titulu solidární odpovědnosti v rovině platební); přičemž mu nepřísluší přezkoumávat, z jakého důvodu k absenci úhrady došlo (např. že plátce poplatku nevybral poplatek od poplatníků a proč). Dalším důvodem, pro který je vyloučena možnost využití ust. § 237 daňového řádu je skutečnost, že plátcům poplatku zákon nestanoví povinnost provádět vyúčtování po skončení zdaňovacího období či vést jakoukoli jinou dokumentaci v souvislosti s místními poplatky za odkládání komunálního odpadu a předkládat ji správci poplatku. Ani správci poplatku zákon neukládá evidovat jednotlivé poplatníky, kteří v průběhu zdaňovacího období produkovali odpad, neboť kritériem pro vyměření poplatku je celkové množství skutečně vyprodukovaného odpadu z jednotlivé nemovité věci, nikoliv počet osob, které odpad vytvořily.

Případné spory mezi plátcem poplatku a poplatníkem tak nemůže rozhodnout správce poplatku v řízení o stížnosti proti postupu plátce daně.